

OBSAH

1. JAZYK, ŘEČ, MLUVA	20
Jazyky přirozené a umělé	22
Jazyková komunikace	22
Spisovný jazyk	24
Jazyková kultura	25
Nespisovný jazyk	26
2. JAZYKOVÉ PLÁNY	29
3. HLÁSKOSLOVÍ	30
Mluvidla	30
Hlásky	31
Samohlásky	31
Souhlásky	32
Výslovnost souhlásek	33
Přehled českých souhlásek	35
Seskupení hlásek	35
Přízvuk a takt	36
Fonologie	37
Výslovnost	37

4. TVAROSLOVÍ	39
Ohýbání slov	39
Druhy slov	40
Podstatná jména	41
Pády	43
Číslo	43
Rod	44
Životnost	45
Vzor	46
Skloňování vzorů mužského rodu	47
Skloňování vzorů ženského rodu	51
Skloňování vzorů středního rodu	54
Přejatá podstatná jména	58
Zbytky dvojného čísla	58
Přídavná jména	59
Skloňování přídavných jmen	61
Přídavná jména tvrdá	61
Přídavná jména měkká	63
Přídavná jména jmenná	64
Přídavná jména přivlastňovací	65
Stupňování přídavných jmen pravidelné	67
Nepřavidelné stupňování	68

Zájmena	68
Skloňování	69
Osobní zájmena	69
Privlastňovací zájmena	72
Ukazovací zájmena	74
Tázací zájmena	77
Vztažná zájmena	77
Neurčitá zájmena	78
Záporná zájmena	80
Číslovky	82
Určité	82
Základní číslovky	82
Řadové číslovky	85
Druhé číslovky	85
Násobné číslovky	86
Podílné číslovky	86
Názvy číslic, zlomků, číselné složeniny	86
Neurčité číslovky	87
Základní číslovky	87
Řadové číslovky	87
Druhé číslovky	87
Násobné číslovky	87
Podílné číslovky	88

Slovesa	88
Tvary určité	89
Osoba	89
Číslo	89
Čas	89
Způsob	90
Slovesný rod	90
Vid	90
Tvary neurčité	92
Tvoření slovesných tvarů	92
Třídy	94
Tvoření jednoduchých tvarů	94
Jednotlivé vzory časování	98
I. třída	99
II. třída	101
III. třída	102
IV. třída	103
V. třída	104
Nepravdělná slovesa	104
Tvoření tvarů složených	107
Minulý čas	107
Předminulý čas	107
Budoucí čas	108
Podmiňovací způsob	108

Trpný rod.	109
Vyjádření výsledku děje.	109
Slova neohebná.	110
Příslovce	110
Stupňování příslovčí.	114
Předložky	115
Spojky	119
Citoslovce	120
Částice	120
Predikativa	121

5. SKLADBA 123

Druhy vět podle postoje mluvčího.	124
Věty oznamovací	124
Věty tázací.	125
Věty rozkazovací	126
Věty přací	126
Věty zvolací	126
Zápor větný	127
Zápor členský	127
Větné vztahy a větné členy	127
Skladební prostředky.	132
Shoda	132

Přisuzování	132
Určování	132
Přístavek	134
Přiřazování	134
Řízenost	134
Slabá závislost	134
Vztahy mezi větnými členy	136
Vztah přisuzování	136
Věty jednočlenné	136
Slovesné.	137
Neslovesné.	138
Věty dvojčlenné	138
Přísudek	139
Slovesný.	139
Slovesně jmenný	140
Neslovesný.	141
Podmět	142
Vztah určování	143
Přívlastek	143
Předmět	146
Příslovečné určení	148
Času	149
Místa	150
Způsobu	150

Příčiny	153
Doplněk	154
Přístavek	156
Vztah přiřazování	157
Slučovací	158
Stupňovací	158
Odporovací	158
Vylučovací	159
Nepravidelnosti ve stavbě věty	159
Aposiopese	159
Elipsa	159
Anakolut	160
Zeugma	160
Atrakce	161
Kontaminace	161
Grafický rozbor věty jednoduché	161
Souvětí	166
Jednoduché	166
Složené	166
Souvětí souřadné	167
Vztahy koordinace	167
Vztah důsledkový	168
Vztah příčinný	168
Vztah vysvětlovací	168

Souvětí podřadné	169
Věta podmětňá	169
Věta přísudková	169
Věta předmětňá	170
Věta přívlastková	170
Věta příslovečná	170
Časová	171
Místní	171
Způsobová, míry, prostředku, zřetele	171
Příčiny, účelu, podmínky, přípustky	171
Věta doplňková	172
Grafický rozbor souvětí	173

6. LEXIKOLOGIE 176

Slovníky	176
Slovní zásoba podle spisovnosti	178
Slovní zásoba podle citového zabarvení	179
Tvoření slov	180
Odvozování	183
Skládání	183

Zkratky a zkratková slova	185
Substantivizace	185
Spřahování.	185
Přijímání slov	186
Změny ve významu slov	189
Metonymie	189
Synekdocha	189
Metafora	190
Eufemismus	190
Litotes	190
Dysfemismus	190
Hyperbola	190
Ironie.	190
Kakofemismus	190
Synonyma	191
Homonyma	191
Antonyma	192
Paronyma	192
Ustálená spojení slov.	192
Sousloví.	193
Univerbizace	193
Multiverbizace	194
Rčení.	194
Ustálená přirovnání	195

Pořekadla	195
Příslloví	195
Živá slova (citáty)	196
Klišé	196
Aktualizace výrazu	196
Automatizace výrazu.	197

7. STYLISTIKA 198

Slohotvorní činitele	199
Jazykové styly podle funkce	201
Styl prostě sdělovací	201
Styl odborný	201
Styl publicistický	202
Styl umělecký	202
Slohové postupy	202
Informační.	202
Popisný	202
Výkladový a úvahový.	203
Slohové útvary	203

8. KAPITOLY ZE SLAVISTIKY 206

Typologie jazyků	206
Jazykové rodiny	207

Indoevropské jazyky	208
Jazyky slovanské	209
Hláskové znaky slovanských jazyků	210
Zákon otevřených slabik	211
Jery	211
Nosovky	211
Palatalizace velár	211
Skupiny -dj-, -tj-, -kt-	213
Skupiny -kv-, -gv-	213
Metateze likvid	213
Staroslověnština	214
Další diferenciacie slovanských jazyků	216
Stahování	217
Zánik a vokalizace jerů	217
Zánik nosovek	219
Další vývoj českého hláskosloví	221
Vývoj samohlásek	221
Vývoj souhlásek	223
Poznámky k tvarosloví	224

9. VÝVOJ SPISOVNÉ ČEŠTINY

Čeština do 13. století	227
Jazyk 14. století	228
Období husitské	229
Český jazyk za humanismu	231
Doba pobělohorská	232
Národní obrození	233
Vývoj v 2. polovině 19. století	237
Vývoj po r. 1918	240

10. SLOVNÍK VYBRANÝCH LINGVISTICKÝCH

TERMÍNŮ	244
-------------------	-----